

Spoznaj taje minulosti

Pri spoznávaní mesta Michalovce vás ovanie dych minulosti z každej historickej budovy a pamiatky v centre, ako aj pri zvyškoch kamennej rotundy v blízkosti kaštieľa – kedysi sídla rodiny Sztárayovcov. Svoju niekdajšiu slávu pripomína budova Zlatého býka a dlhoročná dominanta centra mesta – radnica s vežovými hodinami. Sakrálné stavby – staršie i tie s nie príliš dlhou históriou – ako aj kaplnka na Hrádku dotvárajú vzhľad jedinečného mesta na brehu rieky Laborec. V blízkosti mesta sa na kopcoch hrdo týčia ruiny hradov - symboly zašlej slávy mocných z dávnych čias.

MICHALOVCE
srdce zemplína

1. ROTUNDA

Najstaršia sakrálna stavba na území Michaloviec - pozostatky kamennej rotundy s kruhovou loďou a podkovovitou apsidou - bola objavená a skúmaná v sedemdesiatych rokoch 20. storočia, pričom jej datovanie kolíše medzi 9. a 12. storočím. Našla sa aj kamenná platňa s doteraz nerozlúšteným nápisom.

2. KAŠTIEĽ (Zemplínske múzeum)

Barokovo-klasicistický kaštieľ s prízemnými bočnými krídlami - bývalé šľachtické sídlo - slúži od roku 1957 pre potreby Zemplínskeho múzea. V jeho priestoroch sú umiestnené viaceré expozície. Areál dopĺňa koniarenň z 19. storočia, v blízkom parku je situovaný neskororenesančný objekt tzv. starého kaštieľa.

3. RÍMSKOKATOLÍCKY FARSKÝ KOSTOL NARODENIA PANNY MÁRIE

V pôvodne gotickom stredovekom kostole, prestavanom v 18. storočí v barokovom slohu, sa do dnešných dní v chrámovej veži zachoval gotický zvon. V interiéri zas možno vidieť gotické pastofórium, neskororenesančný šľachtický epitaf, barokový oltár, pamätnú dosku z roku 1749, rokokovú kazateľnicu či patronátnu lavicu z 19. storočia.

4. GRÉCKOKATOLÍCKY FARSKÝ CHRÁM NARODENIA PRESVÄTEJ BOHORODIČKY

Barokovo-klasicistický gréckokatolícky chrám bol úplne do-
stavaný podľa plánov tereziánskej stavebnej komory zrejme
v roku 1787. Nad hlavným vstupom sa nachádza rokoko-
vá kartuša, kde vidno dvojhlavého orla s cisárskou korunou
a nápisovú stuhu v cyrilike. Nástenné i stropné maľby interié-
ru, ako aj chrámový mobiliár pochádzajú z 20. storočia.

5. KAPLNKA SVÄTÉHO ANTONA PADUÁNSKEHO

Na vrchole Hrádku sa vyníma neogotická kaplnka - rodinná
hrobka Sztárayovcov, ktorá je považovaná za voľnú kópiu go-
tickej Kaplnky svätého Michala v Košiciach. Dokončená a po-
svätená bola v roku 1898. Vo veži je umiestnený zvon z roku
1894, v tympanóne nad vchodom zas vidieť sztárayovský erb
s vročením 1893 (vtedy sa začala výstavba kaplnky).

6. CHRÁM ZOSLANIA SVÄTÉHO DUCHA A KLÁŠTOR

Kláštor redemptoristov bol postavený začiatkom tridsiatych rokov 20. storočia, samotný Chrám Zoslania Svätého Ducha – od roku 2012 bazilika minor – vybudovali v rokoch 1934 až 1935 v neobyzantskom slohu. Nachádzajú sa tu nádherné stropné i nástenné ikony, ako aj relikvie blahoslaveného Metoda Dominika Trčku, vedľa chrámu bola postavená zvonica.

7. MESTSKÝ ÚRAD

Novú budovu pre michalovskú samosprávu postavili v rokoch 1927 až 1928 podľa projektu Ľudovíta Oelschlägera na mieste bývalého súkromného domu. Časť priestorov sa tiež prenajíkala. Na pôvodne sledovacej veži, slúžiacej miestnym hasičom, boli umiestnené v neskoršom období hodiny. Pred radnicou sa v minulosti nachádzal aj menší parčík.

8. BANKOVÁ BUDOVA (Dom zdravia)

O tom, že pôvodne išlo o bankovú budovu, výraznejšie pre-stavanú okolo roku 1912 v štýle uhorskej secesie, svedčia aj architektonické prvky na priečelí – úl' na hlavnom štíte i re-liéfy kováča a kosca medzi oknami. Sídlili tu rôzne banky, od päťdesiatych rokov 20. storočia bola v objekte knižnica, dnes celý komplex slúži zdravotníctvu.

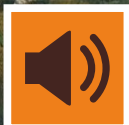
9. BUDOVA ZLATÉHO BÝKA

Poschodový hotel Zlatý býk dal v rokoch 1905 až 1906 po-staviť Gabriel Strömpl – v tom období jeden z najbohatších Michalovčanov. V jeho rozsiahlych priestoroch sa nachádzala krčma, kaviareň s cukrárňou, reštaurácia i veľká sála, ktorá slúžila na rôzne účely. Bola tu aj ubytovacia časť, rôzne iné miestnosti, ale aj terasa, garáže, autoopravovňa i čerpacia stanica.

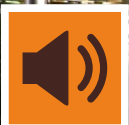
10. ROĽNÍCKY DOM

Tento viacpodlažný objekt bol dokončený v druhej polovici dvadsiatych rokov 20. storočia (aj s pomocou roľníkov), následne sa tu nasťahovali viaceré inštitúcie, úzko späté s roľníctvom. Budovu však preslávil najmä maliar zemplínskeho ľudu a slnka - Teodor Jozef Mousson, ktorý mal v podkrovných priestoroch svoj umelecký ateliér.

11. HVEZDÁREŇ (Moussonov dom)

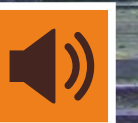
Teodor Jozef Mousson - maliar zemplínskeho ľudu a slnka - pôsobil v Michalovciach v rokoch 1911 – 1944, pričom prechodne býval na viacerých miestach. V roku 1931 sa so svojou rodinou usadil vo vilke na Hrádku (umelcovi ju prenajal Alexander Sztáray). Časom si dal maliar k domu pristavať i ateliér. V neskoršom období bol objekt prispôsobený pre potreby hviezdárne.

12. PAMIATKY A ZAUJÍMAVOSTI V OKOLÍ MESTA

V blízkosti mesta Michalovce sa nachádzajú viaceré historické, kultúrne a prírodné zaujímavosti. Jednou z nich je Viniansky hrad nad neďalekou obcou Vinné. Hrad postavili pravdepodobne v druhej polovici 13. storočia na ochranu cesty, ktorá viedla do Poľska. Podobnú funkciu mali aj hrady pri obciach Brekov a Jasenov. Obec Vinné a jej okolie kedysi patrilo šľachticom z Michaloviec a tvorilo súčasť ich panstva. Počas bojov a dobývania hradu v 15. a 16. storočí bol hrad viackrát poškodený. O niečo neskôr majitelia hradu – Sztárayovci –

objekt opravili, hoci už v polovici 17. storočia opustili nepohodlné sídlo a presťahovali sa do obce, kde si postavili kaštieľ. Začiatkom 18. storočia bol hrad zbúraný a odvtedy je ruinou. Významnou kultúrnou pamiatkou je prvý murovaný kostol v obci Ruská. Kostol Povýšenia svätého kríža je datovaný do obdobia okolo roku 1150 – 1200. K románskemu kostolu bola pristavaná v 14. storočí gotická veža. Dnešnú podobu má kostol od rekonštrukcie v rokoch 1914 - 1922.

Projekt **SK-INFO-UA Inovatívne informačné produkty cezhraničnej spolupráce** je financovaný z grantu Nórskeho kráľovstva prostredníctvom Nórskeho finančného mechanizmu a spolufinancovaný zo štátneho rozpočtu Slovenskej republiky.

SLOVAKIA - UKRAINE: COOPERATION ACROSS THE BORDER
SLOVENSKO - UKRAJINA: SPOLUPRÁCA NAPRIEČ HRANICOU

Autori fotografií:
Ľudovít Földy, archív mesta Michalovce